

Sota kuljettaa

Lilli Kojo

Siirtolaisuusinstituutissa on syksyn 2014 ollut esillä Nikolai Pakin näyttely Inkerin kylän historia (1600–1950). Näyttelyssä on 20 taulua, jotka kuuluvat taiteilijan 60 taulua käsittävään inkeriläisten historiaa esittelevään kokonaisuuteen. Nämä taulut löytyvät myös taiteilijan veljen Rudolf Pakin kokoamasta kirjasta Nikolai Pakki – Inkerin kylän lähihistoria taiteessa.

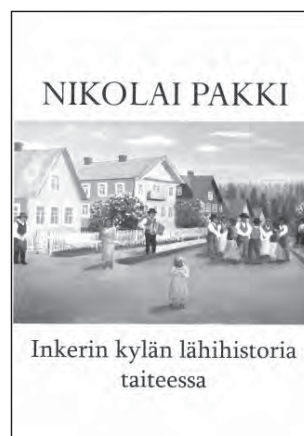
Nikolai Pakin maalaukset ovat värikkäitä ja edustavat naivistista tyyliä. Esillä olevien maalausten takana olevat tarinat ovat kuitenkin väriltään synkempiä. Taiteilijan oma perhe joutui lähtemään toisen maailmansodan aikana kotikylästään Inkerinmaan Tärölästä. Matka vei ensin Viroon, josta perhe pääsi toukokuussa 1943 Suomeen töihin. Puolitoista vuotta he asuivat Toijalassa, jossa äiti, isä ja isoveli tekivät maataloustöitä ja Nikolai ja Rudolf kävivät koulua. Neuvostoliitto vaati kuitenkin inkeriläiset takaisin. Pakin perhe luuli muiden inkeriläisten tavoin pääsevänsä takaisin kotiseudulle, mutta heidät vietiin Tverin alueelle Moskovan lähelle. Perheen isä menehtyi talven rankoissa metsätöissä. Äiti sai järjestettyä itsensä ja pojat takaisin kotikylään, josta he pian tulleen uuden muuttokäskyn jälkeen päätyivät Viroon asumaan.

Samankaltaiset inkeriläiskohtalot esiintyvät myös Anitta Kaitajärven romaanissa Rikotut kuvat (2014), tosin sivuosassa. Kaitajärven teos alkaa jatkosodan jälkeisestä aselevosta vuonna 1944. Päähenkilö Asseri palaa Suomeen sotavankeudesta Neuvostoliitosta. Heti sodan alussa kadonnut ja myöhemmin jo kuolleeksi julistettu Asseri tietää kotona odottavan vaimonsa Annan ja heidän lapsensa, jota Asseri ei ennen sodan alkamista ehtinyt näkemään. Kotipirtin lattialla leikkii kuitenkin myös pienempi lapsi. Anna oli päättänyt jatkaa elämäänsä tyhjän arkun hautaamisen jälkeen. Vaikka toi-

sen lapsen isän on sota kuljettanut rajan yli toiseen suuntaan, on Asserilla suuria vaikeuksia hyväksyä lasta kotiinsa. Asseria myös painavat kovat kokemukset vankileiriltä. Lisäksi häntä hävettää se, että hän osallistui sodan aikana vain yhteen taisteluun.

Asserin ja Annan pihapiirin pienessä mökissä asuu inkeriläinen Vera. Vera on tullut Viron kautta Suomeen ja hän on Annin läheinen ystävä. Veralla ei ole tietoa miehensä olinpaikasta ja kun Neuvostoliitto haluaa inkeriläiset takaisin, lähtee Verakin kolmen poikansa kanssa. Hänellä on ikävä kotikyläänsä ja sukulaisiaan; ehkä mieskin on palaamassa kotiin. Juna ei vie Veraa kuitenkaan Inkeriin, vaan Jaroslaviin, jossa metsätyöleirin ankarissa olosuhteissa Veran alkaa olla mahdoton pitää lapsensa hengissä.

Anitta Kaitajärven teos on fiktiivinen, mutta se perustuu todellisiin historiallisiin tapahtumiin ja kirjailija on tehnyt taustatyönsä huolella. Tarina kulkee eteenpäin vauhdikkaasti ja vääjäämättä edessä olevien ikävien juonenkäännteiden takaa pilkistää toivo.

Kirjat ovat lainattavissa Siirtolaisuusinstituutin kirjastosta.